

PRITARTA

Vilniaus rajono savivaldybės mero

2025 m. birželio 5 d.

potvarkiu Nr. M22-2501(2.1E)

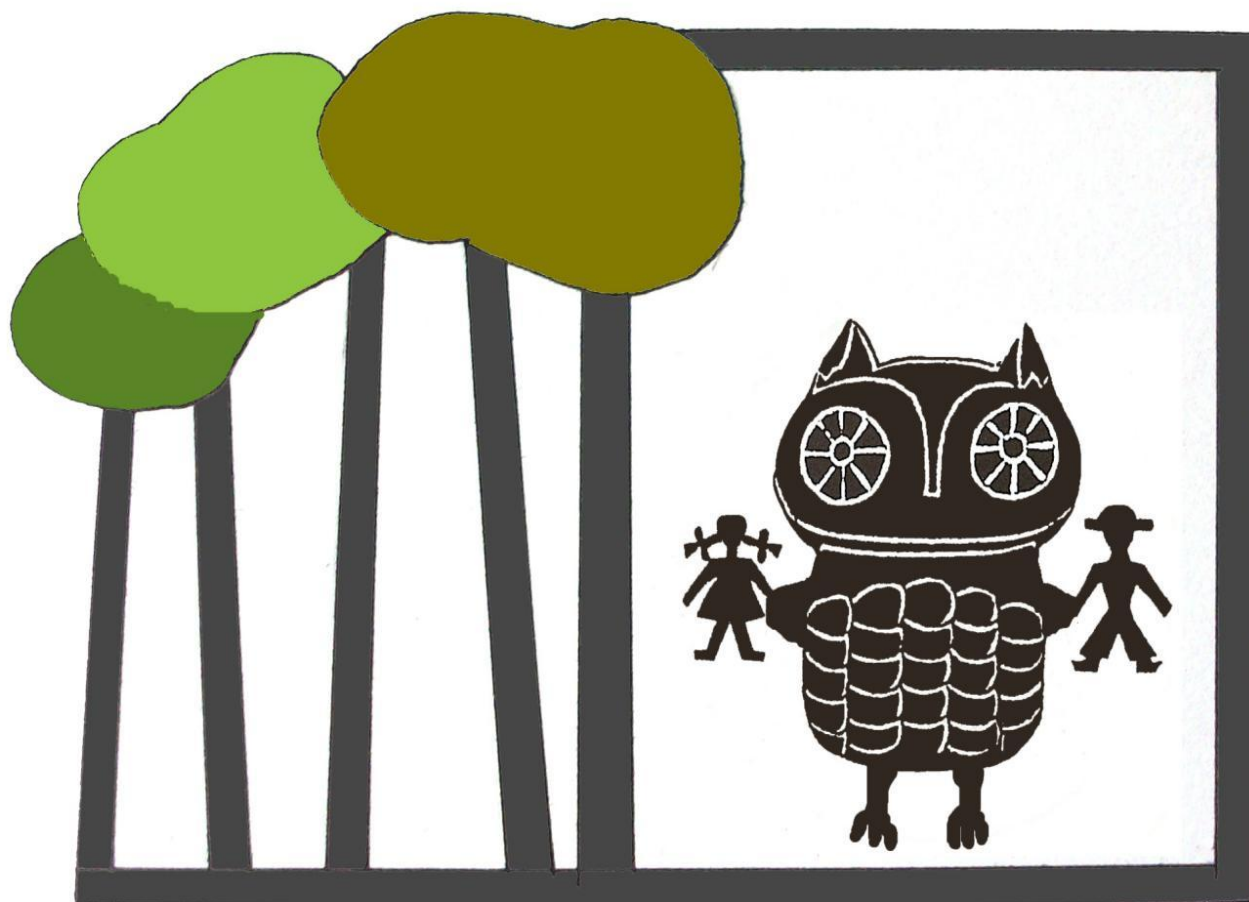
PATVIRTINTA

Vilniaus rajono Pagirių „Pelėdžiuko“ lopšelio-darželio

direktoriaus 2025 m. birželio 9 d.

įsakymu Nr. V- 73

**VILNIAUS RAJONO PAGIRIŲ
„PELĖDŽIUKO“ LOPŠELIO-DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„VAIKYSTĖS GIRAITĖ“**

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Pagirių „Pelėdžiuko“ lopšelyje-darželyje (toliau – Lopšelis-darželis) vadovaujamosi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V - 1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau – Programa) turinys.

Lopšelio-darželio ikimokyklinės programos metodologija artima socialinio konstruktyvizmo idėjoms, teigiančiomis vaiko gebėjimą ir teisę pačiam formuoti save. XXI amžiuje ankstyvoji pedagogika patiria reikšmingų pokyčių: vaikas nebėra suprantamas kaip maža (vis dar netobula, bet vis dar tobulintina) suaugusiojo kopija, vaikystė suvokiama kaip unikalus žmogaus raidos tarpsnis, kurio negalima nei skubinti, nei stabdyti. Traپaus, priklausomo ir pažeidžiamo vaiko samprata keičia požiūrį į vaiką kaip į kompetentingą asmenybę.

Lopšelio-darželio vertybės atliepia esmines universalaus dizaino mokymuisi prieigos nuostatas, todėl vaikų ugdymasis grindžiamas tokiomis požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis: vaiko orumas, gerovė, lygiavertis dalyvavimas, saviraiškos laisvė, lygiateisiškumas ir teisingumas, pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei, bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas, kultūrinis tapatumas. Laikomasi principinės nuostatos, kad vaikystė yra savaiminė vertybė ir vadovaujamosi posakiu: „Vaikams privalome duoti du dalykus – šaknis ir sparnus“ (Hodding Carter).

1.2. UGDYMĄ(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Lopšelio-darželio bendruomenę vienija demokratinės ir humanistinės vertybės: asmens individualumo pripažinimas, vaikų kultūros puoselėjimas, pasitikėjimas, atsakomybė, tolerancija, atvirumas, inovatyvumas, lyderystė ir komandinis darbas. Lopšelio-darželio tikslas – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų lūkesčius ir vaikų poreikius. Šeimos ir Lopšelio-darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tarantis, konsultuojantis šeimoms ir Lopšelio-darželio darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Lopšelio-darželio ugdymas grindžiamas tokiomis vertybėmis kaip: vaiko gerovė, vaiko orumas, kultūrinis tapatumas, lygiavertis dalyvavimas, pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei, saviraiškos laisvė ir bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas (1 pav.).

Mūsų vertybės

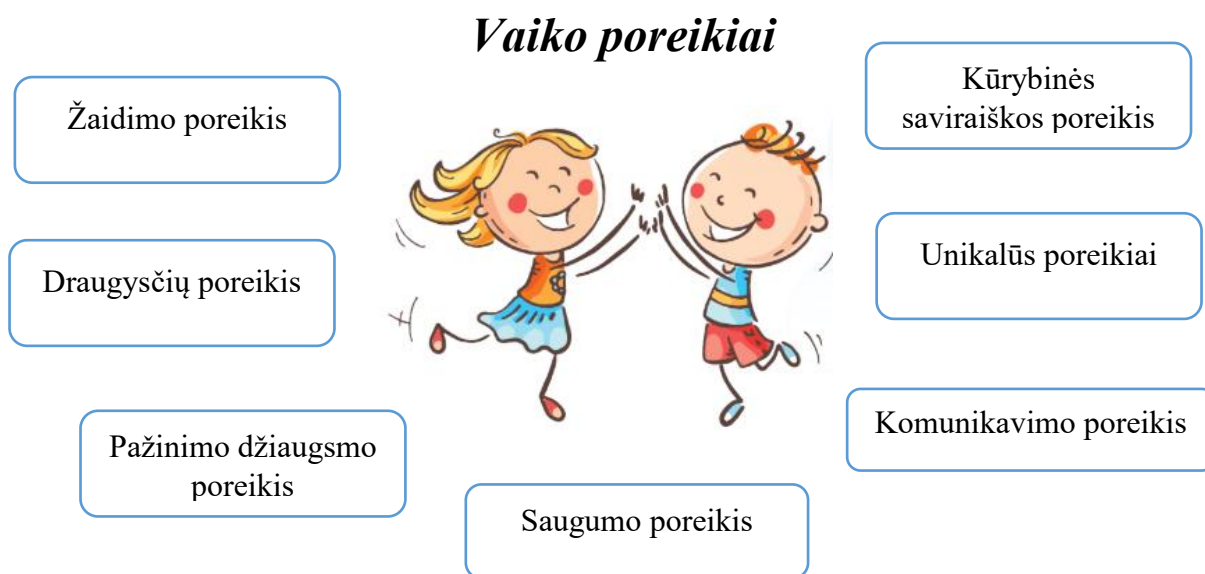
1 pav. Lopšelio-darželio vertybės

1. 3. VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių: žaidimo, saugumo, draugysčių, komunikavimo, pažinimo džiaugsmo, kūrybinės saviraiškos, bei aktyvaus judėjimo tenkinimą ir turtinimą; sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius, atsirandančius dėl išskirtinių gebėjimų. Lopšelyje-darželyje tenkinami ir turtinami kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

1. **žaidimo poreikis** – vaikams suteikiama laisvė ir galimybė žaisti, kas yra esminė vaikų veiklos forma, skatinanti jų savarankiškumą ir socialinę raidą;
2. **saugumo poreikis** – svarbu, kad vaikai jaustųsi saugūs ir globjami, turėtų paramą, kai jos reikia;
3. **draugysčių poreikis** – ugdoma socialinė aplinka, kur vaikai gali kurti draugystes, jaustis priimti ir lygiaverčiai;
4. **komunikavimo poreikis** – skatinama veiksminga komunikacija su vaikais ir suaugusiaisiais, įskaitant žodinį ir nežodinį bendravimą;
5. **pažinimo džiaugsmo poreikis** – vaikai turi galimybę smalsauti, tyrinėti pasaulį ir džiaugtis naujais atradimais;
6. **kūrybinės saviraiškos poreikis** – vaikams suteikiama erdvė ir veiklos galimybės, kurios leidžia atsiskleisti jų kūrybiams gebėjimams;
7. **unikalus kiekvieno vaiko poreikiai** – įvertinami individualūs ir specialieji vaikų ugdymosi poreikiai.

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių, poreikių tenkinimą ir turtinimą (2 pav.).

2 pav. Vaiko poreikiai

1.4. REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

Lopšelis-darželis įsikūręs gražioje ir ramioje Pagirių gyvenvietėje, netoli Vilniaus. Tai sparčiai besiplečianti bendruomenė, kurioje dera gamtos artumas ir šiuolaikiška infrastruktūra. Gyvenvietė pasižymi šeimoms palankia aplinka, čia gausu žaliųjų erdvių, parkų, rekreacinių zonų bei saugių pasivaikščiojimo takų. Tai puiki vieta auginti vaikus, ugdyti juos harmoningoje aplinkoje, kurioje suderinami miesto patogumai ir gamtos ramybė.

Lopšelyje-darželyje dirba kvalifikuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojai, judesio korekcijos mokytoja, švietimo pagalbos specialistai: logopedas, socialinis pedagogas, psichologas ir mokinio, mokytojo padėjėjai. Lopšelio-darželio mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją, kuria ir įgyvendina projektus, apklausas, dalyvauja ilgalaikėse kvalifikacijos tobulinimo programose, kelia kvalifikaciją įstatymų numatyta tvarka, dalyvauja darbo grupėse, komisijose. Patyrę mokytojai tampa mentorais kolegoms, vyrauja kolegialus bendradarbiavimas. Vaiko gerovės komisija atlieka vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių pirminį vertinimą ir teikia siūlymų Lopšelio-darželio vadovui dėl specialiojo ugdymo šiems vaikams skyrimo, esant reikalui, siūlo tėvams (globėjams, rūpintojams) vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius įvertinti Vilniaus rajono pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, operatyviai sprendžia visus vaiko gerovės klausimus: adaptacijos, sėkmingo bendravimo, įsitraukimo, maitinimosi, poilsio ir kt. Teikia konsultacijas bei rekomendacijas visai bendruomenei.

Mūsų Lopšelyje-darželyje vaikai ugdomi lietuvių ir lenkų kalba, taikomos įvairios pedagoginės strategijos, leidžiančios pritaikyti ugdymą pagal kiekvieno vaiko poreikius ir interesus. Įstaiga vadovaujasi humanistine ugdymo teorija, kuri atliepia vaikų savarankiško mokymosi, patirtinio ugdymo ir socialinės sąveikos principus. Tai užtikrina, kad ugdymo procesas būtų visapusiškas ir individualizuotas. **M. Montessori** pedagoginė sistema skatina vaikų savarankiškumą, praktinius įgūdžius ir savarankišką mokymąsi specialiai parengtoje aplinkoje. **Reggio Emilia** ugdymo sistema akcentuoja vaiko iniciatyvumą ir tyrinėjimą, pasitelkiant projektinius metodus bei skatinant vaikus pažinti pasaulį per įvairias praktines patirtis. Į ugdymo(si) procesą įtraukiamos šiuolaikinės technologijos ir inovatyvūs mokymo metodai, kurie skatina vaikų kūrybingumą bei smalsumą. **Kimochis** – tai unikalus emocinio ugdymo metodas, skirtas vaikams mokytis pažinti, suprasti ir išreikšti savo jausmus bei ugdyti socialinius emocinius įgūdžius. **STEAM** ugdymo koncepcija, apimanti gamtos mokslus, technologijas, inžineriją, meną ir matematiką, integruojama į kasdienę veiklą per žaidimus, eksperimentus bei projektus, organizuojamus tiek mūsų pedagogų, tiek socialinių partnerių.

Didelis dėmesys skiriamas vaikų emocinei gerovei ir šiltos palaikančios aplinkos, kurioje mažieji jaučiasi mylimi, išgirsti ir skatinami reikšti savo mintis bei jausmus. Kad ugdymas taptų bendru šeimos ir Lopšelio-darželio procesu vyksta nuolatinis bendradarbiavimas su tėvais. Tėvai įsitraukiami į ugdymo veiklas, įvairius renginius, projektus ir edukacines programas. Organizuojami įvairūs teminiai renginiai, kurie ugdo vaikų socialinius, emocinius bei pažintinius gebėjimus. Lopšelis-darželis – tai vieta, kurioje vaikai jaučiasi laimingi, saugūs ir skatinami augti kaip unikalios asmenybės.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

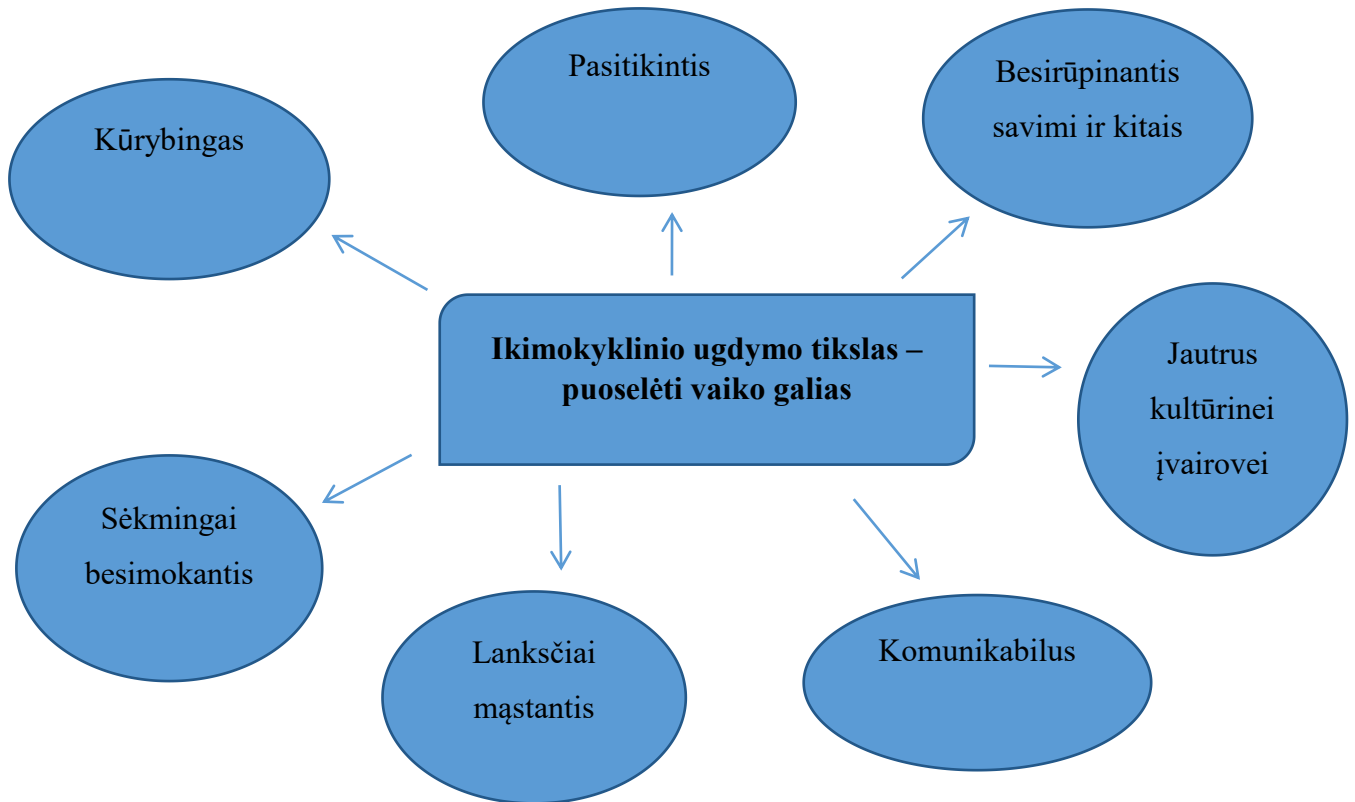
Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

Ugdymo(-si) ir priežiūros vienovės principas	Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.
Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.
Žaismės principas	Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.
Sociokultūrinio kryptingumo principas	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.
Integralumo principas	Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.
Įtraukties principas	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.
Kontekstualumo principas	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(-si) patirčių aktualumo, prasmingumo.
Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną <i>čia ir dabar</i> momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
Reflektyvaus ugdymo(si) principas	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).
Šeimos ir mokyklos partnerystės principas	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis (3 pav.).

3 pav. Ikimokyklinio ugdymo tikslas

1. Užtikrinti, kad visi vaikai galėtų dalyvauti bendrose ugdymo veiklose, pašalinant galimus mokymosi kliuvinius ir sudarant vienodas galimybes kiekvienam vaikui.

2. Derinti kryptingą mokytojo veiklą su spontaniška vaiko patirtimi, taikant patirtinio mokymosi metodus, tokius kaip projektinė veikla, tyrinėjimai, eksperimentai, pažintinės išvykos ir diskusijos, pripažįstant žaidimą bei kasdienes situacijas kaip svarbią ugdymo dalį.

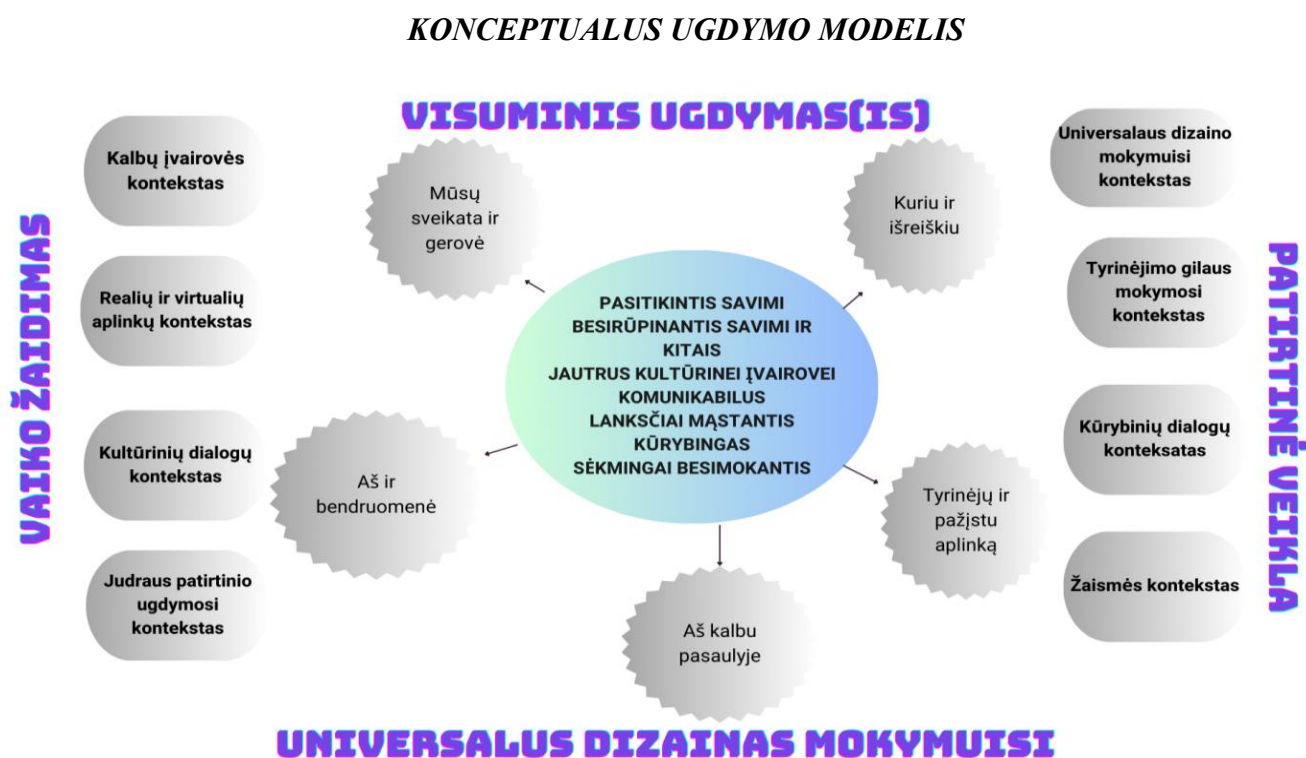
3. Skatinti vaikų kūrybiškumą, suteikiant galimybę išreikšti save per piešimą, šokį, dainavimą, pasakojimą ir dizainą, taip pat naudojant įvairias medžiagas, technologijas ir priemones kūrybai bei idėjų įgyvendinimui.

4. Sudaryti vaikams palankias sąlygas pažinti pasaulį ir veikti jame: tyrinėti, eksperimentuoti, kelti klausimus, priimti sprendimus dėl veiklos būdų ir priemonių, apmąstyti savo patirtį ir planuoti tolesnius veiksmus.

5. Ugdyti vaikų gebėjimą pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti tiek su bendraamžiais, tiek su suaugusiaisiais, spręsti kasdienes problemas, suvokti savo ir kitų ketinimus bei veiksmų pasekmes.

6. Rūpintis vaikų psichine ir fizine sveikata, užtikrinti jų saugumą, palengvinti adaptaciją naujoje ugdymosi aplinkoje bei sudaryti sąlygas aktyviam judėjimui ir fiziniam lavinimui.

7. Stiprinti bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo pedagogais ir kitais švietimo paslaugų teikėjais, siekiant užtikrinti vaikų gerovę ir sėkmingą ugdymosi procesą.

4 pav. Lopšelio-darželio konceptualus ugdymo modelis

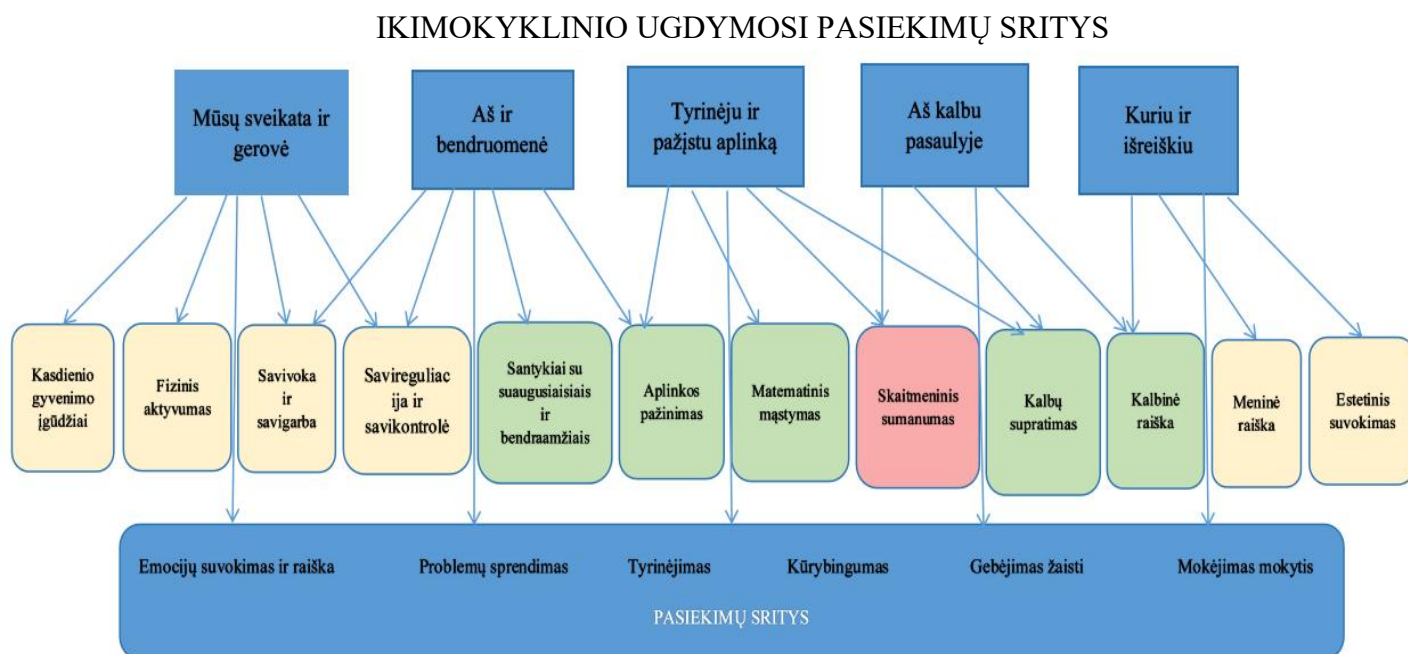
IV SKYRIUS

UGDYMO(-SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas – *visuminis ugdymas*, kuris užtikrina subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių plėtotę, skirtingų ugdymosi sričių darną bei harmoningą ugdymo ir mokymosi procesų santykį. Taikant *universalų dizainą mokymuisi*, siekiama pripažinti ir gerbti vaikų įvairovę, sudarant lygias galimybes kiekvienam aktyviai dalyvauti ugdymo(si) veiklose. Ugdymo(si) procesas remiasi vaikų prigimtiniu smalsumu, todėl pagrindinė veikla yra *žaidimas* ir patirtinis mokymasis – vaikai skatinami jausti, tyrinėti, kurti ir dalintis savo atradimais.

Šie principai sudaro stiprų pagrindą visapusiškam vaikų ugdymui(si), skatinant harmoningą emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybinių gebėjimų raidą.

Lopšelyje-darželyje ugdymo(si) turinys yra pritaikytas skirtingo amžiaus vaikų poreikiams, atsižvelgiant į jų individualią raidą. Kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatomos pasiekimų sritys (5 pav.), pagrindiniai gebėjimai, vertybinės nuostatos bei pateikiamos ugdymo(si) gairės, orientuotos į vaiką ir jo patirtį.

5 pav. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų sritys

Vaikų ugdymo(si) procesas grindžiamas visuminio ugdymo principais, skatinant jų fizinę, emocinę, socialinę, pažintinę ir kūrybinę raidą. Itin daug dėmesio skiriama patirtiniam mokymuisi – vaikai tyrinėja, eksperimentuoja, atranda ir kuria, taip lavindami kritinį mąstymą bei savarankiškumą. Juos skatiname pažinti pasaulį tiek grupėje, tiek už jos ribų, o veiklos organizuojamos taip, kad kiekvienas ugdytinis taptų aktyviu savo mokymosi proceso dalyviu.

Šiuolaikinės informacinės technologijos integruojamos į ugdymo(si) procesą siekiant stiprinti vaikų motyvaciją mokytis, tyrinėti ir kurti. Vaikai skatinami atrasti įvairias technologijų panaudojimo galimybes, o įgytą patirtį pritaikyti žaidimuose ir kitose veiklose. Ekskursijos ir edukacinės išvykos padeda vaikams plėsti akiratį, susipažinti su juos supančia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka bei mokytis orientuotis naujose situacijose.

Ugdymo(si) turinys organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinius vaiko poreikius, kartu suteikdamas erdvę individualumui ir saviraiškai.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo turinys 1–3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis vaiko gebėjimas	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	Renkasi sveikatai palankų maistą. Savarankiškai pavalgo. Pasirūpina savo kūno švara. Prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Vaikams svarbu susipažinti su maistu, jo savybėmis, pavadinimais. Vaikai pradeda savarankiškai valgyti ir rūpintis savo kūno švara (pvz., plauna rankas, nuvalo veidą). Prisideda prie aplinkos tvarkymo ir dalyvauja žaidimuose, kurie skatina rūpintis savo aplinka.	- Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. - Skanauja estetiškai patiektą maistą. - Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. - Grupės įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia vaidmeninius maisto gaminimo žaidimus. - Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius. - Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti ir tvarkyti žaislus.
Fizinis aktyvumas	Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Atlieka koordinuotus judesius. Tobulina motorinius įgūdžius (pusiausvyrą, šokinėjimą, bėgimą, mėtymą, gaudymą). Įvaldo laipiojimo, lipimo, šokimo, bėgimo judesius.	Vaikams labai svarbus judėjimas: pirmieji žingsniai, pusiausvyros išlaikymas, daiktų dėliojimas ir pirmieji bandymai atlikti tikslius judesius (pavyzdžiui, pirštais apversti daiktus ar juos naudoti). Tai padeda lavinti smulkiąją ir stambiają motoriką.	- Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. - Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. - Pradeda lankstyti ranką per riešą, tiksliau atliekant judesius. - Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojami stalo įrankiais.
Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka),	Vaikai pradeda suprasti savo tapatybę, kas jie yra ir kur priklauso. Jie pradeda išreikšti savo norus ir jausmus, pavyzdžiui, pasako, kas jiems patinka ar nepatinka,	- Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka). - Supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu. - Priskiria save savo

		supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.	susipažįsta su savo kūnu ir atlieka pirmuosius socialinius veiksmus (pavyzdžiui, prisistato, gina savo teises).	šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei. -Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, pažymi, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.
Savireguliacija ir kontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Emocijų kontrolė dar vystosi, tačiau vaikai pradeda įgyti savitvardą ir pradeda rodyti pasitenkinimą atliktomis užduotimis.	- Gerai jaučiasi įprastoje, saugioje aplinkoje. Nusiramina prigludžiamas, kalbinamas, nešiojamas. - Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais.

Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis vaiko gebėjimas	Ketveri–šešeri vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Šio amžiaus vaikams didėja savarankiškumo lygis. Gali pats pasirinkti sveiką maistą, žinoti pagrindines higienos taisykles (plauti rankas, valyti dantis). Daugiau dėmesio skiriama aplinkos tvarkai: rūšiuoti atliekas, tvarkyti savo daiktus. Didėja atsakomybė už savo veiksmus,	- Mokosi apie sveikatai palankų maistą, išsirenka tinkamą maistą. -Atsakingai dalyvauja valgymo procese, pasirūpina stalo įrankiais ir švara. - Mokosi higieninių - kultūrinių įgūdžių - savarankiškai valyti dantis, plauti rankas. - Prisideda prie aplinkos tvarkos, rūšiuoja atliekas, tvarkosi savo žaislus ir daiktus.

			maitinimasi ir švarą.	
Fizinis aktyvumas	Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Vaikai tobulina savo motoriką ir judesių koordinaciją, ypač atliekant sudėtingesnius judesius, tokius kaip bėgimas, šokinėjimas per kliūtis, kamuolio mėtymas. Daug dėmesio skiriama pusiausvyros išlaikymui ir judėjimo ritmui, kas labai svarbu šio amžiaus vaikams.	- Mokosi atlikti įvairius fizinius judesius: eina, bėga, šokinėja, šliaužia, ropoja ir išlaiko pusiausvyrą. - Gerina koordinaciją, atlikdami žaidimus su kamuoliu (meta, gaudo, spiria). - Įvaldo motorinius įgūdžius, pavyzdžiui, šokinėja per kliūtis, bėga keisdamas kryptį. - Tobulina kūno lankstumą ir koordinaciją atliekant šokius ir ritminius judesius.
Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Vaikai pradeda geriau suvokti savo tapatybę, kuo jie yra, kur priklauso (šeima, grupė), kas yra jų rolė. Ugdoma pagarba sau ir kitiems, pradeda aktyviau dalyvauti socialinėse veiklose, bendrauja, dalijasi žaislais, mokosi bendradarbiauti.	- Vaikas geba atpažinti savo kūną ir jausmus, pasakoja apie savo poreikius, jausmus. - Savarankiškai atlieka kasdienes užduotis, kaip apsirengti, susitvarkyti savo daiktus. - Prisistato, įvardija savo šeimos narius, grupės draugus. - Gerbia kitų nuomonę, bendrauja su kitais vaikais, dalijasi žaislais, bendradarbiauja grupės veiklose.

Savireguliacija ir kontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Šio amžiaus vaikai pradeda mokytis valdyti savo emocijas, susikaupti ir atlikti užduotis. Taip pat didėja jų gebėjimas laikytis taisyklių ir susitarimų, gerinti socialinius ir emocinius įgūdžius.	- Mokosi susikaupti ir atlikti užduotis iki galo. - Supranta emocijas ir geba jas išreikšti žodžiais. - Laikosi grupės taisyklių ir paprašytas nutraukia veiklą, kai tai būtina. - Atpažįsta savo nuotaikas ir jas kontroliuoja (pavyzdžiui, nusiraminti, jeigu yra įsižeidęs ar išsigandęs). - Džiaugiasi, kai atliekama veikla yra baigta ir rodo pasitenkinimą kasdieniais ritualais (pvz., pietų ar miego metu).
------------------------------------	--	---	---	--

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“, mokytojas atlieka svarbų vaidmenį, skatinant vaikų sveikatą ir gerovę. Mokytojas tampa įkvėpiančiu pavyzdžiu, aktyviai tyrinėdamas judesius, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka, taip motyvuodamas vaikus sekti jo pavyzdžiu. Mokytojas kuria lanksčią, visiems vaikams prieinamą ugdymosi aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų gali žaisti, patirti ir tobulėti.

Skatina individualizavimą ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas pagal vaikų poreikius ir gebėjimus, suteikdamas jiems galimybę veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis, kuris yra pagrindinė strategija, apima praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius.

Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalus dizaino mokymasis, žaismė, judrus patirtinis ugdymasis, kultūriniai dialogai, kalbų įvairovė, tyrinėjimas ir gilus mokymasis, realios ir virtualios aplinkos bei kūrybiniai dialogai. Kartu šie kontekstai sukuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, kuris skatina vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį-emocinį vystymąsi.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

Ugdymo turinys 1–3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.	Geba suvokti savo kūną ir tapatybę, įskaitant pirmuosius žingsnius formuojant savivoką. Vaikas pradeda atpažinti savo tapatybę (berniukas ar mergaitė), mokosi pasakyti savo vardą ir kalbėti apie savo pomėgius. Taip pat, jis pradeda suvokti savo vietą šeimoje ir grupėje, jaučia ryšį su aplinka. Ugdoma vaiko savigarba, mokomas gerbti save ir kitus, tai padeda stiprinti emocinį stabilumą ir pasitikėjimą savimi.	- Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. -Siekia savarankiškumo: „aš pats“. - Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. - Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. - Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. - Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems	Vaikas pradeda mokytis atpažinti ir išreikšti savo emocijas ir jausmus, taip pat atliepti kitų jausmus. Tai yra svarbu ugdant emocinį intelektą ir empatiją, kuri padeda suprasti kitų žmonių emocijas ir	- Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. - Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.

		priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	tinkamai į jas reaguoti. Pirmieji emocijų išreiškimo būdai (gestai, mimika) ir jų atpažinimas padeda vaikui geriau valdyti savo jausmus ir sukurti teigiamą santykį su aplinka.	- Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. - Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. - Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardyti. - Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. - Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.
Savireguliacija ir kontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Vaikas pradeda mokytis sutelkti dėmesį ir kontroliuoti savo emocijas bei elgesį. Tai padeda geriau valdyti kasdienius įvykius ir situacijas, taip pat prisideda prie socialinių santykių gerinimo. Vaikams svarbu įvaldyti paprastus emocijų reguliavimo būdus, kad galėtų savarankiškai spręsti kasdienes problemas ir iššūkius. Toks elgesys padeda jiems jaustis saugiai ir patikimai savo	- Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. - Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. - Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. - Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamas, nuraminamas, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. - Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus,

			aplinkoje.	kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į prašymus.
Santykiai su suaugusiais ir vaikais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Šioje srityje vaikas pradeda mokytis bendravimo ir bendradarbiavimo su suaugusiais ir kitais vaikais. Tai svarbu formuojant socialinius įgūdžius ir gebėjimą prisitaikyti prie socialinių situacijų. Vaikas pradeda suprasti bendrą veiklą ir pasidalijimą, mokosi draugiškai elgtis su kitais ir dalintis, kas padeda formuoti teigiamus santykius su bendraamžiais.	- Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. - Ieško bendraamžių draugijos. - Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. - Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. - Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. - Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.

Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis vaiko gebėjimas	Ketveri–šešeri vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo	Tyrinėja savo kūno augimą, aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas	- Tyrinėja judėjimo ir atamos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kurdami modelius. - Mėgina pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą. - Aiškina, ką suprato,

		domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pažįsta savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą.	kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. - Apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, savo priimtinausius mokymosi būdus.
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu.	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Pastebi kitų emocijas, stengiasi padėti nuskriaustiems, nusiminusiems, dažniausiai geranoriški.	- Įsitraukia į žaidimus ir veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti norus, pomėgius, įdomumus. - Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti savo ir kitų emocijas, jų priežastis. - Atliepia kito jausmus ir padeda jam pasijusti geriau.
Savireguliacija ir kontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijas ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Žaidžiant geba sutelkti dėmesį ir pastangas, slopinti impulsyvius veiksmus. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose. Moka priimti pokyčius ir dažniausiai laikosi susitarimų.	- Pradeda valdyti savo emocijų raišką, išbando skirtingus būdus nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas. - Išbando dėmesio sutelkimo ir elgesio valdymo būdus žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, ugdosi ištvermę ir kontrolę. - Išbando įvairius būdus planuoti savo veiklą, laikytis taisyklių, ugdytis

				įsitraukimo ir laiko valdymo gebėjimus.
Santykiai su suaugusiais ir vaikais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais.	- Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo idėjas, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės. - Išbando įvairius būdus užmegzti ir palaikyti draugystę, atsakingai elgtis su draugais. - Įžvelgia ir bando išspręsti nesutarimus tarp vaikų, ieškodami kompromisų. - Tyrinėja socialinius ir kultūrinius skirtumus, priima juos, bendrauja su vaikais iš kitų šeimų, mokosi gerbti kitų nuomones ir požiūrius.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Siekdamas skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją bei socialinį ir kultūrinį supratimą, turėtų kurti jautrius, nuoseklius ir palaikančius emocinius ryšius su vaikais. Mokytojo vaidmuo yra būti elgesio modeliu vaikui ir suteikti jam reikšmingą turinį bei veiklas, padedančias vaikams pažinti save ir suprasti savo vietą bendruomenėje.

Turi taikyti individualizuotą požiūrį, kuris leistų vaikams pasirinkti veiklas ir priemones, atitinkančias jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis suteikia vaikams galimybę mokytis kontroliuoti savo elgesį, užmegzti draugystes ir gilinti bendruomenės supratimą. Mokytojas turi skatinti atvirą dialogą, bendradarbiavimą ir patirties dalijimąsi, užtikrinti emocinį saugumą ir jautriai reaguoti į vaikų poreikius.

Užduotis yra palaikyti kūrybiškus dialogus ir žaismę, skatinant kasdienį žaislingumą, džiaugsmą ir nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymas, kultūrinių dialogų bei kalbų įvairovės integracija, kartu su virtualių ir realių aplinkų sąveika, padeda

sukurti dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Mokytojas turi suteikti vaikams galimybę savarankiškai realizuoti savo idėjas, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, taip pat empatiškai reaguoti į kitų poreikius, kurdamas prasmingas sąveikas, kurios leistų vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Ugdymo turinys 1–3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas	Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimu būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbą, kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas, supranta 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į ritmo darinius, intonavimą, kūno kalbą.	- Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną. - Lavina foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, žaidžiant su garsais.
Kalbinė raiška	Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus.	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	Kalba 2–3 žodžiųakiniais, klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja dažniausias mandagumo frazes, dalyvauja paprastuose pokalbiuose. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	- Skatinamas lavina kalbą apie kasdienius įvykius, pasakojimus, klausymą ir kartojimą, dalyvavimą pokalbiuose. - Poreikis bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. - Domisi skirtinga kalbine raiška.
Skaitmeninis sumanumas	Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų	Žaidžia su išmaniaisiais žaislais, atlieka paprastas komandas, pradeda laikytis	- Domisi rašymo ir vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, tyrinėja vizualinę informaciją ir naudoja ženklus

	esančias skaitmenines technologijas.	skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	saugaus naudojimo taisyklių.	popieriuje, ekrane.
Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Žaisdamas tyrinėja ant paviršių paliktus pėdsakus, kuria statinius, lipdinius, keverzoja, piešinėja.	- Dalyvauja kūrybinėje veikloje, išreiškia emocijas per kūno judesius, kūrybišką piešimą ir dainavimą, tyrinėja judesius ir jų derinimą.
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naujo.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Pažįsta augalus, gyvūnus, vartoja tikslus jų pavadinimus, dalyvauja rūpinantis augalais, supranta paros dalių seką.	- Kasdieninėse veiklose domisi, mokosi pažinti aplinką, išreikšti emocijas, poreikius, dalyvauti kasdieniauose įvykiuose ir rutinese.

Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis vaiko gebėjimas	Ketveri-šešeri vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas	Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus.	-Supranta, kad raštas yra sistema, turi taisykles, domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta sudėtingesnių tekstų turinį.
Kalbinė raiška	Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į	Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, aiškinasi, diskutuoja.	-Dalyvauja veiklose, kurios padeda mokytis kelti klausimus, vartoti naujai sužinotas sąvokas, argumentuoti, reflektuoti.

	bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.		
Skaitmeninis sumanumas	Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas .	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Sužadintas smalsumas, įtraukiama į veiklas, bendraujant su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis.	-Rašytinės raiškos gebėjimus ugdomi atrandant raides skaitmeniniuose įrenginiuose, rašydami spausdintines raides.
Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Eksperimentuoja su dailės technikomis, kuria garsinius fonus, perkusinius akompanimentus, tyrinėja šokio raiškos būdus.	-Kūrybingi sumanymai, meninės išraiškos gebėjimų plėtra, žaidimai, kurie leidžia plėtoti žodyną ir kalbines situacijas.
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Skiria ir pavadina šeimos narius, profesijas, apibūdina gyvūnų ir augalų skirtumus.	-Įsitraukia į veiklas, kuriose piešia, rašo savo patirtį, bendrauja su kitų šalių vaikais, susipažįsta su jų tradicijomis.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo srityje „Aš kalbų pasaulyje“ mokytojas kuria vaikams palankią ir skatinančią aplinką, kuri motyvuoja juos aktyviai dalyvauti ir tobulinti kalbinius gebėjimus. Taikydamas kūrybiškus metodus, įrengia įvairias erdves – kalbos kampelius, laboratorijas ar žaidimų zonas, kurios suteikia vaikams galimybę eksperimentuoti ir tyrinėti kalbą.

Skatindamas vaikus mokytojas dažnai naudojami žaidybinėmis situacijomis ir kalbiniais žaidimais, tokiais kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai. Tai sužadina vaikų smalsumą ir emocinį įsitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų vaikų dalyvavimą diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur pedagogas užduoda atvirus klausimus, kviečia vaikus išsakyti savo nuomonę ir ją pagrįsti. Mokytojas kuria tokią aplinką, kurioje vaikai galėtų savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, per projektines veiklas arba tyrinėjant gamtą.

Taikant žaidimų pedagogiką, mokytojas pasitelkia įvairius žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ir vaizdo medžiaga, padeda gilinti vaikų kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia pedagogui pritaikyti veiklas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius ir gebėjimus, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti.

Refleksija ir grįžtamasis ryšys yra svarbūs ugdymo elementai, kurie leidžia vaikams įvertinti savo pasiekimus ir suvokti pažangą. Pedagogas reguliariai skatina vaikus apmąstyti savo mokymosi patirtį ir pasiekimus, kas ne tik padeda stiprinti jų motyvaciją, bet ir skatina tolesnį mokymąsi. Mokytojas, taikydamas šiuos metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai vystyti savo kalbinius gebėjimus, gilinti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Ugdymo turinys 1–3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius įvykius, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę.	- Pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius augalus, gyvūnus, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. - Dalyvauja prižiūrint augalus, domisi aplinkiniu pasauliu.
Matematinis	Nusiteikęs	Atranda skaičių ir	Nuosekliai įvardija	- Palygina du daiktus,

mąstymas	pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas.	besiskiriančius tiek ilgiu, mase ar tūriu. - Tapatina daiktus pagal spalvą, formą, dydį. -Kopijuoja dviejų elementų sekas.
Skaitmeninis sumanumas	Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Žaidžia su įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo funkcijas.	-Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą. -Pradeda laikytis saugaus elgesio taisyklių.
Kalbų supratimas	Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimu būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas, supranta veiksmų ir ypatybių pavadinimus, greitai mokosi naujų žodžių.	- Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų prasmę. - Supranta ir vykdo suaugusiojo prašymus (pvz. atidaryk, padėk, nunešk ir kt.).
Tyrinėjimas	Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto,	Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia.	- Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija.

		patyrė.		
Problemų sprendimas	Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	Susidūręs su kliūtimi, parodo suaugusiajam, kokią problemą patyrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas.	- Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso klaidas, priima sprendimus. - Pradeda reaguoti į įprastus įvykius.
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Trumpam įsitraukia į sudominusią veiklą, pasirenka mėgstamą žaislą, stengiasi atlikti patinkančią veiklą.	- Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia. - Džiaugiasi tuo, ką atliko ir išmoko.

Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	Ketveri-šešeri vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Tyrinėja daiktus, apibūdina juos pagal spalvą, formą, kvapą. Stebi gyvūnus, augalus, prisimena jų skirtumus ir panašumus.	- Palygina tradicines šventes su kitų tautų šventėmis. - Skiria ir pavadina suaugusiųjų profesijas. - Pažįsta augalus ir gyvūnus pagal jų savybes. - Įvardina šalių, miestų pavadinimus.

Matematinis mąstymas	Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kieki, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Skaičiuoja daiktus, pradeda suvokti, kaip daiktų kiekis gali keistis. Tyrinėja matavimus per kasdienes veiklas, skaičiuoja, lygina dydžius ir sekas.	-Palygina mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, pradeda suprasti sudėties ir atimties veiksmus. -Rūšiuoja pagal kelis požymius, suvokia skaičius ir formas.
Skaitmeninis sumanumas	Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Tyrinėja skaitmeninius ir fizinius įrankius, išbando skirtingas skaitmenines priemones (robotai, išmanieji žaislai).	-Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugojimo taisykles. -Naudoja skaitmeninius įrankius, kuria paprastą skaitmeninį turinį.
Kalbų supratimas	Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Atpažįsta ir reaguoja į pajuokavimus, frazeologizmus, paprastas frazes iš kitų kalbų.	-Supranta sudėtingesnę tekstą, dalyvauja diskusijose. - Mokosi apie žodžių prasmę, geriau supranta įvairius tekstus ir jų turinį.
Tyrinėjimas	Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Lygina daiktus, augalus, tyrinėja, kaip jie keičiasi ir auga.	- Tyrinėja daiktus, lygina įvairius daiktus ir medžiagas. - Supranta, kaip daiktai veikia, kam skirti ir kaip jie veikia gamtą.

Problemų sprendimas	Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Naudoja žinias, kad įveiktų iššūkius, dalyvauja diskusijose ir sprendžia problemas.	- Ieško atsakymų į problemų sprendimus, analizuoja, kaip įveikti kliūtis ir iššūkius kasdienėje aplinkoje.
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Stebi savo veiklą ir pastebi, kaip pasiekiami tikslai per įvairias praktines veiklas.	- Stebi ir apmąsto savo veiklą, noriai mokosi ir dalinasi pasiekimais bei idėjomis.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Organizuodami vaikų veiklas kuria įvairius kontekstus, kurie skatina tyrinėti ir atrasti pasaulį, ugdydami jų gebėjimą stebėti, analizuoti ir kurti. Pagrindinis mokytojų tikslas – skatinti vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniams per įvairias veiklas. Stebėjimas, eksperimentavimas, kūrybiniai projektai, skaitmeninės technologijos ir kitos metodikos suteikia vaikams galimybę išbandyti įvairius metodus ir įgyti naujos patirties. Tokiu būdu vaikai ugdo savo kritinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemas ir išreikšti savo idėjas. Mokytojai nuolat skatina vaikus drąsiai klausti, tyrinėti, ieškoti atsakymų ir pasitikėti savo intuicija.

Užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Tai svarbu, nes vaikams būtina turėti laiko savarankiškai tyrinėti pasaulį ir išreikšti savo idėjas laisvai, tačiau taip pat svarbu išmokti bendradarbiauti, laikytis taisyklių ir tvarkos grupinėje veikloje. Tokiu būdu jie įgyja socialinių įgūdžių, atsakomybės jausmo ir gebėjimo bendradarbiauti su kitais.

Mokytojo vaidmuo taip pat apima vaikų pastangų palaikymą, kai jie aiškina savo veiksmus, ieško argumentų ir taiko savo žinias bei įgūdžius naujose situacijose. Mokytojas padeda vaikui suprasti, kaip tai, ką jis išmoko, galima pritaikyti kasdienėje gyvenimo praktikoje, taip skatinant jų savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi. Mokytojai nuolat stebi vaikų ūgtį ir teikia konstruktyvų grįžtamąjį ryšį, kuris padeda vaikams augti ir tobulėti.

Strategijos ir metodai, naudojami ugdymo procese, apima individualizuotą, dialoginį, judrų, tyrinėjantį, kūrybišką ir reflektuojantį ugdymą. Tai reiškia, kad mokytojai siekia pritaikyti ugdymo turinį pagal kiekvieno vaiko poreikius, interesus ir gebėjimus, užtikrindami, kad kiekvienas vaikas gautų jam tinkamą iššūkį. Dialoginis ir tyrinėjantis ugdymas skatina vaikus ne tik įgyti žinių, bet ir aktyviai dalyvauti jų kūrimo procese. Kūrybiškas ugdymas leidžia vaikams išreikšti save per meną, muziką, judesį ir kitus veiklos būdus, taip stiprinant jų emocinį ir socialinį intelektą.

Visi šie metodai ir strategijos prisideda prie vaiko gebėjimų vystymosi ir padeda jiems geriau suprasti ir vertinti aplinką visais pojūčiais. Tai padės vaikams ne tik pasiekti geresnių akademinų rezultatų ateityje, bet ir ugdyti svarbius gyvenimo įgūdžius, tokius kaip kritinis mąstymas, kūrybiškumas, emocinis intelektas ir socialiniai įgūdžiai.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo turinys 1–3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškiniais, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Emociškai reaguoja į garsus, stebėdamas piešinius, šokių judesius, gamtos objektus, reiškinius. Turi nuomonę apie savo ir kitų meninę išraišką, džiaugiasi ir rodo savo kūrybą kitiems.	- Klausosi įvairių stilių muzikos, stebi ir tyrinėja aplinkos objektus, reaguoja į mokytojo santykį su aplinka, domisi vizualiniais pasaulio ypatumais.
Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia	Kuria statinius, piešinius, lipdinius, dainuoja	- Žaidžia su garsais, tyrinėja muziką ir judesį, kuria vaizdus, piešia su

		emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	nesudėtingas daineles, rodo savo kūrybą.	pieštukais, kuria grafinius ir erdvinius kūrinius.
Gebėjimas žaisti	Nusiteikęs kurti žaidimus, plėtoti žaidimų kultūrą kartu su kitais vaikais.	Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Žaidžia su kitais, pradeda laikytis žaidimų taisyklių, ištraukia į bendrus žaidimus.	- Kuria savo žaidimus, žaidžia su kitais vaikais, mokosi bendradarbiauti ir laikytis žaidimų taisyklių.
Kūrybiškumas	Drąsiai kuria ir autentiškai išreiškia save, tyrinėja naujas idėjas.	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Atlieka įsivaizduojamus veiksmus, žaidžia kūrybiškai su daiktais, išreiškia savo mintis per judesį ir emocijas.	- Kuria judesius, spontaniškai išreiškia emocijas ir mintis, tyrinėja savo kūrybiškumą, rodo susidomėjimą kitų kūryba.
Tyrinėjimas	Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Smalsauja, stebisi, atsargiai tyrinėja nepažįstamus objektus, fantazuoja su gamtos medžiaga, spalvomis, garsais.	-Stebi ir tyrinėja aplinką, bando atrasti, kaip veikia daiktai, kaip juda objektai, reaguoja į aplinką ir joje eksperimentuoja.
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose, ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Atpažįsta ir išreiškia savo emocijas tinkamais būdais, stebi ir reaguoja į kitų emocijas.	-Atsako į kitų emocijas, pradeda vartoti emocijų pavadinimus ir atliepia jas savo elgesiu.

Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	Ketveri-šešeri vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Giliai tyrinėja gamtos reiškinius, meninius kūrinius, žiūri ir diskutuoja apie spalvas, formas, garsus, susijusius su gamtos ir kultūros aplinka. Taip pat supranta, kaip aplinka veikia jų emocijas ir kūrybą.	- Išbando įvairias priemones (pavyzdžiui, žaidžia su spalvomis, tekstūromis, garsais), žiūri ir analizuoja meninius kūrinius (teatro, muzikos, dailės), vertina meno kūrinius ir dalijasi savo įspūdžiais.
Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Išreiškia save įvairiomis kūrybinėmis priemonėmis (piešimas, šokis, muzika), eksperimentuoja su judesiais ir garsais, pradeda suprasti meno kalbą ir pradeda juos naudoti norint išreikšti savo emocijas, idėjas ir nuotaikas. Pasirenka tinkamas priemones, siekiant pasiekti norimą kūrybinį rezultatą.	- Kuria įvairius kūrinius, tyrinėja menines formas, aktyviai dalyvauja meniniuose užsiėmimuose. - Išbando įvairias technikas ir formas (šokiai, dainavimas), pradeda samprotuoti apie meną ir suvokti, kaip meno kūriniai atspindi jų vidinį pasaulį.
Gebėjimas	Noriai žaidžia ir	Individualiai ir drauge su kitais	Žaidžia su kitais vaikais, pritaiko	- Išbando įvairius vaidmenis, kuria

žaisti	kuria žaidimus kartu su kitais vaikais.	žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	vaidmenis, kuria žaidimo istorijas, prisimena ir laikosi žaidimo taisyklių, plečia žaidimo erdvę. Atlieka vaidmenis, kuriuos kartoja pagal tikras ar įsivaizduojamas situacijas, pavyzdžiui, žaidžia tėvus ir vaikus ar parduotuvės žaidimą.	žaidimus, prisideda prie žaidimo istorijų kūrimo, sprendžia nesutarimus ir laikosi taisyklių. - Kūrybiškai žaidžia su kitais, įtraukia fantaziją ir vaizduotę. - Žaidžia žaidimus, kuriuose reikalingas bendradarbiavimas ir organizavimas.
Kūrybiškumas	Drąsiai išreiškia save ir noriai tyrinėja kūrybinę veiklą.	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Pradedą naudoti įvairias kūrybines priemones (piešimas, lipdymas, muzikos instrumentai), dalinasi savo idėjomis ir kūrybos procesu, bando naujas idėjas ir eksperimentuoja su skirtingomis medžiagomis. Išbando įvairias kūrybos formas, reaguoja į įvairias kūrybines užduotis ir žaidžia su jomis.	- Improvizuoja, kuria žaidimus ir meninius kūrinius, pasakoja apie kūrybos procesą, siekia kūrybinio tikslo, dalijasi kūryba su kitais. - Pradedą kurti vis sudėtingesnius kūrinius, dalijasi jais su draugais ir suaugusiaisiais.
Tyrinėjimas	Noriai tyrinėja pasaulį, atranda ir klausinėja apie aplinką.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavi	Stebi ir tyrinėja augalus, gyvūnus, daiktus ir procesus, pradeda taikyti paprastus tyrinėjimo metodus (pvz., palyginimus, klausimus apie	-Tyrinėja gamtos reiškinius, užduoda klausimus, stebi ir lygina įvairius objektus, pastebi, kaip jie keičiasi, aktyviai dalyvauja tyrinėjimo veiklose su suaugusiaisiais, kartais net įgyvendina tyrinėjimo užduotis (pvz., augalų

		mą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	augimo procesus). Klausia, kodėl ir kaip vyksta tam tikri procesai gamtoje ir jų aplinkoje, stebi pokyčius.	stebėjimas, vandens tėkmė ir kt.).
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis, jaučia empatiją.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose, ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Atpažįsta įvairias emocijas (liūdesį, džiaugsmą, pyktį), mokosi apie emocijų išraišką, kaip tinkamai jas perduoti žodžiais ir veiksmiais. Moka pasakyti, kaip jaučiasi ir ką daro, kad būtų geriau. Tai gali būti jausmų dalinimasis su draugais ar žaidimo metu.	-Išreiškia emocijas per judesius, šokį, veido mimiką ir balso intonacijas, mokosi atpažinti ir išreikšti savo ir kitų emocijas. - Moka kalbėtis apie jausmus ir išreikšti juos žodžiais, kūno kalba, muzika ir piešiniais. -Pradedą suprasti, kaip jų emocijos veikia aplinkinius. -Geba įvardinti kaip jaučiasi, atpažįsta savo ir kitų emocijas.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Skatina vaikų kūrybiškumą ir tyrinėjimo džiaugsmą, siūlydamas jiems galimybes spontaniškai tyrinėti, eksperimentuoti bei išbandyti įvairias kūrybines medžiagas ir priemones. Kiekvienas vaikas, turėdamas laisvę pasirinkti, kokią veiklą ar priemones naudoti, turi galimybę išreikšti save ir kurti pagal savo individualius poreikius bei interesus. Pedagogas ne tik suteikia vaikams laisvę pasirinkti, bet ir stebi jų pastangas bei autentišką kūrybinę raišką, pozityviai reaguodamas į kiekvieną jų bandymą. Jis palaiko ir įvertina vaiko kūrybinį procesą, todėl vaikai jausmingai ir su pasitikėjimu toliau plėtoja savo idėjas, žinodami, kad jų kūryba yra vertinama ir gerbiama.

Mokytojo grįžtamasis ryšys yra svarbus elementas, nes jis padeda vaikams geriau suprasti meninės raiškos vertę ir prasmę. Jautrus, palaikantis ir susidomėjimą išreiškiantis mokytojas suteikia vaikams galimybę gilinti savo supratimą apie meną, vertinti savo ir kitų kūrybą, bei atrasti, kurios meninės raiškos sritys ir formos jiems yra svarbios ir patrauklios. Tokiu būdu mokytojas padeda

vaikams atrasti savo kūrybiškumą, o kūrybinis procesas tampa ne tik atradimo, bet ir džiaugsmo šaltiniu.

Mokytojo skatinimas žaislingumui, simboliniam mąstymui ir socialiniam bendravimui yra būtinas vaikų ugdymo procese. Mokytojas ne tik veda vaikus per kūrybinį procesą, bet ir aktyviai skatina jų dalyvavimą įvairiose žaidimo formose, kuriant bei tobulinant jų improvizacinius gebėjimus. Žaismingas požiūris į mokymąsi padeda vaikams įgyti svarbių socialinių įgūdžių, kaip bendradarbiavimas, bendravimas, konfliktų sprendimas ir kūrybinis mąstymas. Vaikai mokosi žaisdami, gali realizuoti savo idėjas ir eksperimentuoti su simboliniais vaidmenimis, taip tobulindami savo vaizduotę ir kūrybinius gebėjimus.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, mokytojas siekia sukurti aplinkas, kurios skatintų vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Tai apima ne tik vidines Lopšelio-darželio erdves, bet ir lauko aplinkas, tokias kaip parkai, muziejai, kultūriniai ir gamtiniai objektai. Tokios vietos suteikia vaikams galimybę tyrinėti ir atrasti naujus dalykus, ugdyti smalsumą ir gilinti supratimą apie pasaulį. Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocinį ir fizinį saugumą, sukuriant sąlygas ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui apie įvairius reiškinius.

Ugdomos aplinkos yra modeliuojamos taip, kad būtų estetiškai patrauklios ir veiklai atviros. Aplinkos, kuriose vaikai mokosi ir kuria, turi būti įkvėpiančios ir saugios, skatindamos laisvą veiklą bei saviraišką. Vaikai gali pasirinkti veiklas, priemones, medžiagas ir net veikimo vietas pagal savo poreikius ir pomėgius. Toks pasirinkimo laisvės suteikimas padeda vaikams plėtoti kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius įgūdžius ir socialinį bendravimą, nes jie mokosi dirbti tiek grupėje, tiek individualiai.

Kontekstai yra kuriami taip, kad vaikams būtų suteikta galimybė išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais. Tai gali būti piešimas, dainavimas, šokiai, vaidinimai, įvairūs konstruktyvūs žaidimai ar eksperimentai, kuriuose vaikai gali pasitelkti savo kūrybinius gebėjimus ir išreikšti savo pasaulį. Taip mokytojas ne tik ugdo vaikų kūrybinę raišką, bet ir padeda jiems atrasti naujus saviraiškos būdus, kurie atitinka jų individualius poreikius ir pomėgius.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas yra nuolatinis ir nuoseklus procesas, kurio metu kaupiama informacija apie vaiko pasiekimus visose ugdymo srityse, atliekama duomenų analizė ir numatomi vaiko potencialūs gebėjimai bei tolesnio vystymosi galimybės. Tai viena iš esminių šiuolaikinio kokybiško ugdymo dalių, padedanti ne tik geriau įvertinti vaiko pažangą, bet ir parinkti

efektyviausias ugdymo priemonės, turinį ir metodikas, atsižvelgiant į vaiko individualius poreikius, įskaitant ir specialiuosius ugdymosi poreikius ar ypatingus gabumus.

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimo tikslai:

1. **Pažinti kiekvieną vaiką:** mokytojai siekia atpažinti kiekvieno vaiko pasiekimus ir ugdymosi ypatumus įvairiose veiklos srityse. Stebimi ir analizuojami vaiko mokymosi procesai: ko vaikas išmoko, kaip jis mokosi, koku tempu vystosi jo gebėjimai.

2. **Sėkmingas augimas ir tobulėjimas:** mokytojai rūpinasi, kad vaikas galėtų sėkmingai augti ir tobulėti. Stebimi jo pažangos etapai, atliekami individualūs vertinimai, siekiant atskleisti jo gebėjimus ir ypatumus. Jei nustatoma, kad vaikui reikalinga papildoma pagalba, pedagogai bendradarbiauja su tėvais (globėjais) ir kitais specialistais, siekiant suteikti reikalingą švietimo pagalbą.

3. **Tėvų (globėjų) ir specialistų informavimas:** vaiko pasiekimai ir pažanga nuolat pateikiama tėvams (globėjams), taip pat, jei reikalinga, įstaigos administracijai ir kitiems specialistams. Tai leidžia geriau suprasti vaiko vystymąsi ir užtikrinti, kad visi suinteresuoti asmenys būtų informuoti apie vaiko pažangą ir pagalbą, kurios jam gali prireikti.

4. **Tikslingas ugdymo planavimas:** panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus, pedagogai gali tikslingai planuoti ugdymą, pritaikydami veiklas, kurios geriausiai atitinka vaiko poreikius ir padeda jam pasiekti optimalų vystymosi lygį. Tai leidžia užtikrinti, kad kiekvienas vaikas gautų reikiamą išsilavinimą ir pagalbą, kad galėtų pasiekti geriausius įmanomus rezultatus.

5. **Veiksmingumo vertinimas:** stebint vaiko pažangą ir pasiekimus, pedagogai nuolat vertina, ar organizuojamas ugdymo procesas yra veiksmingas. Tai leidžia priimti pagrįstus sprendimus ir koreguoti ugdymo metodus, siekiant geresnių vaikų pasiekimų ir augimo rezultatų.

Vertinimo metodika ir procesas:

1. Mokytojai vadovaujasi ir vertina vaiko pasiekimus pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą“, kuris apima 18 pasiekimų sričių, atsižvelgiant į individualius vaiko ugdymosi poreikius. Vertinimas vyksta pagal individualizavimo principą, t. y., vertinami kiekvieno vaiko pasiekimai atskirai, palyginant juos su ankstesniais pasiekimais. Vertinamas ne tik vaiko žinių ir patirties lygis, bet ir jo gebėjimai, išsiugdytos vertybės ir kompetencijos, kurios lemia jo asmeninį ir socialinį vystymąsi.

2. Ugdymo pasiekimų vertinimas yra atliekamas nuosekliai, naudojant įvairius vertinimo metodus, tokius kaip stebėjimas, vaiko veiklų analizė, individualios užduotys, pokalbiai ir diskusijos

su vaikais, kūrybiniai darbai. Šie duomenys fiksuojami, kaupiami vaikų aplankuose ir el. dienyne „Eliis“, kad būtų galima įvertinti pažangą ir nustatyti reikalingą papildomą pagalbą.

Vertinimo etapai:

1. **Pradinis vertinimas:** kai vaikas pradeda lankyti Lopšelių-darželį, atliekamas pradinis vertinimas, siekiant įvertinti jo pradinę adaptaciją, gebėjimus, įgūdžius ir poreikius.

2. **Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas:** pedagogai nuolat stebi ir dokumentuoja vaiko pažangą, naudodant įvairias stebėjimo priemones, pavyzdžiui, nuotraukas, vaizdo įrašus, garso įrašus, piešinius ar kt. darbelius. Informacija apie vaiko pasiekimus kaupiama ir analizuojama siekiant užtikrinti ugdymo kokybę ir laiku teikti reikiamą pagalbą.

3. **Pasiekimų įvertinimas:** du kartus per metus (rugsėjo – spalio mėnesiais ir gegužės – birželio mėnesiais) atliekamas pasiekimų įvertinimas, kurio metu apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga. Įvertinimas pateikiamas aprašomuoju būdu, nurodant stiprybes ir tobulintinas sritis.

4. **Tolesnis planavimas:** sukaupta informacija naudojama planuojant tolesnes ugdymo veiklas, bendradarbiaujant su tėvais (globėjais) ir užtikrinant sklandų vaiko perėjimą į priešmokyklinį ugdymą.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo suderinimas:

Svarbus akcentas yra nuoseklus ugdymo turinio ir pasiekimų sričių augimas. Per visą ikimokyklinio ugdymo laikotarpį pedagogai užtikrina, kad ugdymo procesas būtų suderintas su priešmokyklinio ugdymo kompetencijomis, siekiant, kad vaikas būtų tinkamai pasiruošęs mokyklai. Tai leidžia užtikrinti sklandų perėjimą ir gerą pasirengimą mokymuisi ateityje.

Lopšelio-darželio mokytojai kuria vaikui aplinką, kuri skatintų nuolatinį tobulėjimą ir individualią pažangą, taip užtikrinant sėkmingą vaikų pasirengimą mokyklai.